

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 09.08.1996, sp. zn. 6 Co 10/96, ECLI:CZ:KSCB:1996:6.CO.10.1996.1

Číslo: 23/1998

Právní věta:

Pro posouzení důvodů vydědění podle ustanovení § 469a odst. 1 písm. b) o. z. je třeba rovněž zjišťovat, zda potomek zůstavitele měl reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, který by jako potomek měl projevit, tj. zda zůstavitel měl sám zájem se s dítětem stýkat a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 09.08.1996

Spisová značka: 6 Co 10/96

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vydědění

Předpisy: 40/1964 Sb. § 469a

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud v Českých Budějovicích svým rozsudkem určil, že důvody pro vydědění navrhovatelů jejich otcem V. D., zemřelým dne 10. února 1994, v listině o vydědění ze dne 16. února 1992 nejsou dány. Důvodem vydědění podle ustanovení § 469a odst. 1 písm. b) o. z. měla být skutečnost, že navrhovatelé o zůstavitele neprojevovali trvale opravdový zájem, který by jako potomci měli projevat, neboť se s ním 10 let nestýkali, nepsali mu a neměli zájem o jeho osobu, když pořizovatel nevěděl ani přesnou adresu bydliště synů. Zůstavitel vydědil i potomky navrhovatelů (§ 469a odst. 2 o. z.). Závěti z téhož dne dále zůstavitel veškerý majetek odkázal odpůrkyni a náhradní dědičkou ustanovil její dceru. Soud prvního stupně zdůraznil, že důvody vydědění musí být dědicům prokázány, ale v řízení nebylo v tomto případě prokázáno, že by se navrhovatelé se zůstavitelem po dobu posledních 10 let nestýkali. Sám zůstavitel neměl o častější a intenzivnější styky s navrhovatelem zájem, přičemž k problémům ve vztazích mezi zúčastněnými došlo až po nastěhování odpůrkyně do domu zůstavitele.

Proti tomuto rozsudku se odvolala odpůrkyně s odůvodněním, že se soud nezabýval blíže rozpory ve výpovědi jednotlivých svědků, nezabýval se obsahem jejich výpovědi, vystupováním svědků před soudem, ani jednáním navrhovatelů. Soud se tedy měl zabývat nejen rozpory ve výpovědích svědků,

ale i rozpory mezi těmito výpověďmi a výpověďmi účastníků, když se zejména nepotvrdilo tvrzení svědka Z. D., že v podstatě všechny spory byly vedeny jen na oko, případně proto, že si to odpůrkyně přála. Tyto skutečnosti jsou v rozporu s výpověďmi svědků L. P. a J. K. Uvedení svědci potvrdili špatnou úroveň vztahů, skutečnou vůli zemřelého i to, že se zůstavitel se syny nestýkal a že mezi nimi existoval nedobrý vztah. Svědek J. K. byl dotazován i na možnost vydědění. Ostatní svědci jen opakovali tvrzení navrhovatelů, jejich výpovědi byly velice obecné a odpůrkyně pro tuto obecnost se vůči nim nemohla adekvátně bránit. Svědek F. D. měl navíc k dispozici soudní protokol a zcela nepřesvědčivá byla výpověď svědkyně E. D., která vypověděla, že vztahy mezi zúčastněnými byly dobré, a to i v době, kdy mezi nimi probíhaly soudní spory. O neserióznosti postupu navrhovatelů svědčí i chování Z. D., který opustil jednací síň s výmluvou, že musí nutně použít WC, přičemž však odcházel za svědky, aniž je tato skutečnost v protokolu podchycena. Soud měl zhodnotit i to, že zemřelý V. D. učinil několik závětí, z jejichž obsahu vyplývá postupně, že jeho vztah k synům se nikterak nezlepšil, ale naopak podmínky ve vztahu k synům byly přísnější, což svědčí o tom, že vztahy mezi nimi zůstávaly přinejmenším na stejné úrovni. Proto odpůrkyně požadovala rozsudek soudu prvního stupně změnit a žalobu zamítnout.

Navrhovatelé požadovali rozsudek jako věcně správný potvrdit s argumentací, že soud prvního stupně řádně zhodnotil jednotlivé důkazy i v jejich vzájemné souvislosti, přičemž rozhodující bylo zjištění, zda zůstavitel měl zájem o projevení opravdového vztahu a zda navrhovatelé měli možnost mu tento vztah projevít, zda se s ním v době přibližně 10 let před jeho smrtí stýkali či nikoliv, přičemž intenzita tohoto styku nebyla rozhodující. Odpůrkyně sama ve své výpovědi uvedla, že zůstavitel nikdy nic na navrhovatelích nechtěl, zájem o ně neprojevoval a nejenom o ně, ale ani o jejich potomky, tedy svá vnoučata. Odpůrkyně nadále nezpochybnila ani jedinou svědeckou výpověď, pokud se týkala setkání zůstavitele s navrhovatelem. Skutečnost, že mezi zůstavitelem a navrhovatelem byly vedeny spory, které ostatně vznikly až po určité době působení odpůrkyně na zůstavitele a které spočívaly zejména v zajištění práv navrhovatelů oproti snaze zůstavitele jim tato práva omezit, případně jich těchto práv zcela zbavit, nikdo z navrhovatelů nezamlčoval a nebylo o nich nutno provádět svědecké dokazování. Z těchto sporů je zcela zřejmé, že pokud byly vyvolány navrhovatelem, a to jen dvěma z nich, neboť oni žili se zůstavitelem pod jednou střechou, pak evidentně šlo o reakci na snahu odpůrkyně prostřednictvím zůstavitele je připravit nejen o citové vztahy mezi otcem a syny, což se jí skutečně podařilo, ale i o veškerá práva, která jim jako potomkům, ale i jako stavebníkům a uživatelům bytů, příslušela. Tyto spory ve své podstatě neprokazují oprávněnost důvodu vydědění a nebyly ani jako důvod vydědění vůbec uvedeny. Naopak samy o sobě prokazují snahu zůstavitele bez objektivních příčin, ze své libovůle, připravit navrhovatele o jejich práva. Navrhovatelé Z. D. a P. D. byli nakonec přinuceni opustit dům, který se zůstavitelem svou prací a svými peněžními prostředky podstatně zrekonstruovali a rozšířili. Zpřísnění závětí bylo adekvátní postupně stále silnějšímu vlivu odpůrkyně na zůstavitele bez jakéhokoliv zavinění ze strany navrhovatelů a prokazuje pouze neustále se zvětšující vázanost zůstavitele na odpůrkyni. Z jejího jednání je zřejmá snaha o získání majetku v rozsahu, který jí nepřísluší, o jehož získání se nijak nepřičinila, a velice důmyslnou a promyšlenou taktikou, kdy v mnoha případech byla její osoba zcela v pozadí reálných úkonů zůstavitele, tohoto dovedla až k vydědění navrhovatelů. Při její egoistické povaze však podcenila vztah navrhovatelů k zůstaviteli jako jejich otcí a jejich potřebě dokázat, že ze strany zůstavitele nebyly důvody pro jejich vydědění, a pokud to učinil, důvody vydědění spočívaly jen v libovůli zůstavitele a jeho naprosté citové podřízenosti odpůrkyni.

Krajský soud v Českých Budějovicích svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně.

Z odůvodnění:

Odvolací soud odkázal na dostačující skutkové zjištění soudu prvního stupně, jakož i na jeho právní závěry. Nelze sice vyloučit účelovost ve výpovědích některých svědků, např. svědka F. D., ale rozhodující pro aplikaci ustanovení § 469a odst. 1 písm. b) o. z. bylo to, zda navrhovatelé měli vůbec

reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, který by jako potomci měli projevovat, tj. zda zůstavitel měl vůbec zájem se s dětmi stýkat a udržovat s nimi běžné příbuzenské vztahy. Vydědění totiž přichází v úvahu jen tam, kde zůstavitel o tento blízký příbuzenský vztah stojí, kde se ho nezájem potomků osobně citově dotýká, kde mu tento stav vadí, a nikoliv, jde-li o situaci, kdy je mu tento stav lhostejný, případně kdy k němu i podstatně přispěl. Sama odpůrkyně uvedla, že zůstavitel po synech nikdy nic nechtěl, zájem o jejich život neprojevoval a rovněž nevyhledával ani svá vnoučata. Vydědění bylo sepsáno dne 16. září 1992 s odůvodněním, že se s ním navrhovatelé již 10 let nestýkají, nepíše mu a neprojevují o jeho osobu žádný zájem. Je však nesporné, že v letech 1969 - 1972 probíhala rozsáhlá přestavba domu zůstavitele, aby vznikly další dvě bytové jednotky pro bydlení syna Z. D. a P. D., kteří v domě skutečně bydleli. Z ničeho neplyne, že by v této době byly vztahy v rodině špatné; shoda všech je v tom, že problémy nastaly až v souvislosti s nastěhováním odpůrkyně do domu v roce 1974. K soudním sporům došlo prokazatelně až po tomto termínu a oba navrhovatelé rozpory řešili výstavbou vlastních rodinných domů a přestěhováním, konkrétně u syna P. D. to bylo v roce 1985 a u Z. D. v roce 1989, přičemž vztahy mezi zůstavitelem a J. D., který v domě nikdy nebydlel, byly vždy jiné a mezi tímto navrhovatelem a zůstavitelem nikdy žádné soudní spory vedeny nebyly. Rozhodující však je, že zůstavitel byl citově svázán se svojí novou rodinou, aniž měl sám přiměřený zájem o citové vazby s vlastními dětmi. Za této situace bylo chování navrhovatelů zcela adekvátní a i podle názoru odvolacího soudu důvody pro jejich vydědění nejsou dány. Podle uvedeného právního názoru odvolacího soudu pak nejsou ani důležité rozpory vytykané v odvolání, neboť závěr o nezájmu zůstavitele o vlastní děti a jejich rodiny vyplynul nepochybně i ze samotné výpovědi odpůrkyně. S tím je v souladu i zjištění, že mezi zůstavitelem a syny P. D. a Z. D. probíhala celá řada sporů, které nesvědčí o otcovském vztahu mezi zůstavitelem a svými potomky.

Z těchto důvodů bylo rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrzeno.